

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-19

القاضي اليكيم روبينشتين
رئيس لجنة الانتخابات المركزية للكنيست ال-19

השופט אליקים רובינשטיין
יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19

ירושלים, ז' באדר תשע"ג

17 בפברואר 2013

המבקש: בעז ניצן

המשיבה: שידורי קשת בע"מ

פניה בעניין תעמולת בחירות אסורה

החלטה

א. עניינה של הבקשה (מיום 21.1.13) בטענות המבקש בדבר תעמולת בחירות אסורה בתכנית "עובדה" עם אילנה דיין, ששודרה ביום 21.1.13 בשעות הערב אצל המשיבה. המבקש טען, כי במהלך התכנית ריאיינה הגברת דיין את הסופר דוד גרוסמן אשר הביע עמדתו בדבר מועמדים שונים. לשיטת המבקש, ראיון זה הוא בבחינת "השפעה בלתי הוגנת על הצופים". הבקשה לא נתמכה בתצהיר ולא צורפה לה ראייה אחרת, כגון תמליל הראיון, קלטת התכנית וכדומה. בפנייתו הנוספת מיום 23.1.13 באותו עניין טען המבקש, כי "המוטיב הדומיננטי בראיון היה תמיכה גורפת בעמדה הפוליטית של מפלגת מרצ". בפניה נוספת, מיום 5.2.13, טען המבקש, כי שידור הראיון עומד בניגוד לסעיף 129 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], תשכ"ט-1969, האוסר על שידור תעמולת בחירות בטלוויזיה בערב יום הבחירות וביום הבחירות.

ב. הבקשה האמורה הגיעה לפניי בצאת יום הבחירות, שעה שלא הייתה קיימת אפשרות מעשית ליתן צו בעניין. חרף זאת, התבקשה תגובת המשיבה.

ג. בתגובה מיום 5.2.13 נאמר, כי הראיון העיתונאי נערך בתוך תכנית חדשותית לגיטימית, שעסקה – באופן הוגן, שיווני, ראוי ומידתי – בהשקפות העולם השונות שבלב השיח הציבורי, תוך עימות המרואיינים בה עם שאלות קשות ומאתגרות. נאמר,

כי במסגרת התכנית שודרו כתבות שעסקו בזרמים ומחנות מכל קצותיו של המנעד הפוליטי, ובין היתר ניתנה במה לדברי המועמדים חברי הכנסת גדעון סער וגלעד ארדן מרשימת הליכוד – ישראל ביתנו ולמר נפתלי בנט מרשימת הבית היהודי, וכן שודרו קטעים מראיונות שנערכו עם המתמודדות חברת הכנסת שלי יחימוביץ' והגברת ציפי לבני וקטעים מנאומיהם של המתמודדים יאיר לפיד ואריה דרעי. באשר לתוכן הראיון עם מר גרוסמן נאמר, כי עסק באופן ספציפי וממוקד בהשקפת עולמו העקרונית של מר גרוסמן בעיקר בכל הנוגע לסכסוך הישראלי-פלסטיני, וכי בשום שלב לא הובעה תמיכתו של מר גרוסמן במועמד כלשהו. עוד נאמר, כי במסגרת הראיון הקפידה הגברת דיין לאתגר את מר גרוסמן ולהקשות עליו בשאלות קשות. נאמר, כי קביעה לפיה מדובר בתעמולת בחירות עלולה לגרום אפקט מצנן, שיוביל להתנזרות של אמצעי התקשורת מעיסוק לגיטימי וראוי בנושאי הבחירות בתקופת הבחירות. לבסוף הועלו טענות באשר לחוסר נקיון כפיים בה לוקה הבקשה, תוך הפניה לבג"צ 2622/11.

הכרעה

ד. סעיף 129 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], תשכ"ט-1969 אוסר על שידור תעמולת בחירות ברדיו ובטלוויזיה החל מהשעה 7 בערב ביום שלפני יום הבחירות ובכל יום הבחירות. כפי שציינתי זה מכבר, אין באיסור זה כדי למנוע דיווח או סיקור חדשותי בענייני הבחירות, שהוא כשלעצמו לגיטימי, ועל הנוגעים בדבר להקפיד שהסיקור החדשותי לא יגלוש לתעמולה אסורה. יצוין, כי סעיף זה מוסיף נופך מחמיר לסעיף 5(א)(1) לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959, האוסר על תעמולת בחירות בשידורי רדיו או טלוויזיה 60 יום לפני הבחירות.

ה. "תעמולת בחירות הינה רק אותו ביטוי שהאפקט הדומיננטי שלו הוא בהשפעתו על הבוחר ושאינו לו אפקט דומיננטי אחר, כגון אפקט אמנותי. על כן, שידור שיש בו ערך חדשותי, אין לראות בו תעמולת בחירות, שכן ערכו הדומיננטי אינו בהשפעה על הבוחר, אלא במסירת מידע חדשותי לכל" (בג"צ 869/92 זוילי נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השלוש-עשרה, פ"ד מו(2) 692, 709 (השופט – כתארו אז – ברק)). בצדק מציינת המשיבה כי הקו המפריד בין תעמולת בחירות לבין דיווח חדשותי לגיטימי – דק הוא. אציין, כי כשהיה מדובר בראיונות תקשורתיים שבהם איתגרו המראיינים את הפוליטיקאים גם בשאלות קשות, ולא היתה זו תעמולה גרידא בחינת "תשדיר שירות", נטיתי לגישת בית הלל, קרי – לא אסרתי את השידור (תב"כ 18/19 דשימת הירוקים והצעירים נ' שידורי קשת, מיום 6.1.13; כן ראו

האמור בדברי בלקחים לבחירות לכנסת התשע-עשרה שם מתחתי ביקורת על נוסחו הקיים של חוק דרכי תעמולה ומסופקני אם רבים יחלקו עליה). ועוד אזכיר את הנחייתי מיום 21.1.13 בעניין "שידורי תעמולת בחירות באמצעי התקשורת" בה נאמר, כי "מצויים אנו כיום האחרון לתעמולת הבחירות, וכל דברי אנשי המערכת הפוליטית יהיו שידורי תעמולה, באופן הבולט ביותר". בגדר הנחיה זו ניתן צו האוסר על שידור אירועי בחירות. על האמור יש להוסיף, כי במסגרת הסיקור החדשותי אין ניתן לשדר בערב הבחירות ובמהלך יום הבחירות קטעים משידורי התעמולה של המועמדים (ראו לעניין זה מכתבו של עו"ד נמרוד קוזלובסקי, עוזר ליושב ראש ועדת הבחירות לכנסת ה-16, השופט (כתארו אז) מ' חשין, מיום 5.2.01). סעיף 129 לחוק הבחירות לכנסת מצוי על ספר החוקים ואנו מצווים לקיימו.

ו. צפיתי בתכנית נשוא הבקשה (תקליטור צורף לתגובת המשיבה). התכנית עסקה בבחירות לכנסת ה-19, וכפי שצוין בתגובת המשיבה שודרו בה דברי מועמדים בבחירות, בין אם בראיונות ובין אם בכנסי בחירות. דברים אלה הם תעמולת בחירות (ראו הנחייתי הנזכרת מיום 21.1.13). יתירה מכך; בתגובת המשיבה (סעיף 32) נאמר, כי התכנית "נועדה לסייע לצופים לקבל החלטה מושכלת ביום הבחירות, והכל תוך הצגה מאוזנת והגונה של השקפות עולם השונות המתחרות על קולו של הצופה". במלים אחרות, לשיטת המשיבה עצמה התכנית נועדה להשפיע על הבוחרים, אף כי תוך הצגת המגוון בפניהם, והרי לכל אחד מנציגי הרשימות שרואיינו – והיו אלה בכיריהן (וכמובן היו רשימות שלא רואיינו) – היה מסר "אנא הצביעו בעבורנו", ויהא נוסח דבריהם אשר יהא, מדובר בתעמולת בחירות. המשיבה מנסה להיכנות מן העובדה, כי בתכנית הוצג מגוון דעות, מרחבי הקשת הפוליטית. ואולם יש לזכור, כי לפי פסק הדין בעניין זוילי, אין הכרח כי פרסום יקרא להצביע למועמד פלוני על מנת שיבוא בגדר תעמולת בחירות, ודי בכך שפעלו הוא בהשפעה על הבוחר. על כן לא היתה תכנית זו אמורה להיות משודרת כל עיקר, וזה פעלו של סעיף 129.

ז. חרף העובדה כי בתכנית שודרה תעמולה מובהקת, מפי בכירי רשימות, וזו בעיניי בעייתיות מובהקת שבכבשון התעמולה, הבקשה התמקדה, מסיבות השמורות עם המבקש והמטילות צל על הבקשה, דווקא בראיון שנערך עם הסופר דוד גרוסמן. בפתח הראיון מוצג מר גרוסמן כ"סוכנו של השלום" וכ"קול הגדול והמזוקק של השמאל הישראלי", ובמהלכו נפרשת משנתו המדינית של מר גרוסמן. על כך יש להוסיף את עיתוי שידור הראיון – ערב הבחירות, ואת המסגרת בה שודר – תכנית העוסקת בבחירות לכנסת. מאידך, במהלך הראיון הועלו על ידי המראיינת שאלות

וקושיות, ומר גרוסמן לא ציין מועמד ספציפי, בו הוא תומך. נוכח העובדה כי בתכנית שודרה תעמולת בחירות, מעבר לראיון עם מר גרוסמן, לא ראיתי מקום להכריע בשאלה האם הראיון כשלעצמו הוא תעמולת בחירות, וניתן לטעון כי גם "אנטי" רשימה או מועמד, כמסר הברור שבפי מר גרוסמן, הוא תעמולה; אולם לא יתכן לדידי ספק כי למצער מצוי הראיון על קו הגבול ממש.

ח. עוד אוסיף, כי בתשובתה אין המשיבה מבחינה בין האיסור שבסעיף 5(א)(1) לחוק דרכי תעמולה לאיסור שבסעיף 129 לחוק הבחירות לכנסת, והגם שבמהות ההבדל דק, ברי כי ישנו "הבדל דרגה" בכוונת המחוקק, שהיא להחמיר בליל הבחירות וביומו. ועוד: יטען הטוען, הרי ניתן מקום לרשימות שונות בתכנית, אם כן איזון יש. אלא שאין ענייננו באיזון אלא – במקרה דנא – באיסור גורף וספציפי של המחוקק לגבי ליל הבחירות ויומו.

ט. כללם של דברים: בתכנית "עובדה" ששודרה ביום 21.1.13 בשעות הערב שודרה לכאורה גם תעמולת בחירות אסורה, באופן המנוגד לסעיף 129 לחוק הבחירות לכנסת והמפר את ההנחיה מיום 21.1.13. נוכח העובדה שמצויים אנו מספר שבועות לאחר הבחירות, סבורני כי מן הראוי להידרש לדברים בהיבט האכיפתי-רגולטורי. לפיכך תועבר החלטתי זו ליועץ המשפטי לממשלה וכן לרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו. המשיבה תישא בהוצאות לטובת אוצר המדינה בסך 10,000 ש"ח. הואיל והבקשה נדרשה אך לרכיב אחד בתכנית, ולא נגעה בתעמולה מפי בכירי רשימות שבלב המערכת הפוליטית בתכנית – איני פוסק הוצאות לטובת המבקש.

ניתנה היום, ז' באדר התשע"ג (17.2.13).

אלקים רובינשטיין

שופט בית המשפט העליון

יושב ראש ועדת הבחירות

המרכזית לכנסת ה-19